

Комунальний заклад
«Запорізький обласний
інститут післядипломної
педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради

*Сучасні заклади
освіти*

**МІЖНАРОДНА
ВИСТАВКА**

ТЕМАТИЧНА НОМІНАЦІЯ

**Упровадження здоров'язбережувальної
педагогіки в практику діяльності
закладів освіти**

ТЕМА КОНКУРСНОЇ РОБОТИ

**Школа сприяння благополуччю:
успішний досвід стійкості та інноваційності
КЗ «Матвіївська загальноосвітня санаторна школа-
інтернат I-III ступенів» ЗОР**

АВТОРИ ДОСВІДУ

**Гончаренко Наталя Іванівна,
директор**

**Жифарська Наталія Євгеніївна,
заступник директора**

**Шашкіна Оксана Анатоліївна,
керівник шкільного Наукового товариства**

**Комунальний заклад «Матвіївська загальноосвітня
санаторна школа-інтернат I-III ступенів»
Запорізької обласної ради**

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

**Гура Тетяна Євгеніївна,
доктор психологічних наук, професор, професор
кафедри менеджменту освіти та психології комунального
закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької обласної ради**

**Запоріжжя
2024**

ОПИС ІННОВАЦІЙНОЇ РОЗРОБКИ

Тема інноваційної розробки: Школа сприяння благополуччю: успішний досвід стійкості та інноваційності КЗ «Матвіївська загальноосвітня санаторна школа-інтернат І-ІІІ ступенів» ЗОР

Номінація: Упровадження здоров'язбережувальної педагогіки в практику діяльності закладів освіти.

Актуальність і перспективність теми інноваційної розробки зумовлені декількома чинниками. *По-перше*, широкомасштабна збройна агресія російської федерації проти України призвела до тяжких наслідків для вітчизняної освіти – людських втрат, руйнуванню освітньої інфраструктури, кадрових втрат, погіршення доступу до якісної освіти, а також погіршенню стану фізичного та психічного/ментального здоров'я, психосоціального благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Дані багатьох моніторингових досліджень за участю педагогів, учнів/учениць та батьків з різних регіонів України загалом та Запорізької області, як прифронтової, зокрема (у тому числі, GoGlobal «Реальність освітян у воєнних умовах» [11], Cedos «Війна та освіта. Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи» [9] та ін.), засвідчують, що незважаючи на те, що діти і дорослі по всій країні відчувають стрес, проте найуразливішими є ті, які проживають в окупованих населених пунктах і поблизу лінії зіткнення, у прифронтових населених пунктах. Відтак, пошук дієвих стратегій і тактик сприяння благополуччю учасників освітнього процесу, плекання їх ментального здоров'я, розбудови безпечного і здорового освітнього середовища є пріоритетами діяльності кожного закладу освіти в Україні, а Запорізької області і поготів. Зазначена діяльність унормовується законами України: «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»; Національною стратегією розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі; Концепцією безпеки закладів освіти; постановою Кабміну України «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період

до 2029 року», а також Національною програмою психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?» та ін.

По-друге, для КЗ «Матвіївська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів» ЗОР (далі – Матвіївська ЗОШ-і, заклад) створення умов для сприяння благополуччя учасників освітнього процесу, розбудови закладу за стандартами Європейської школи сприяння здоров'ю [10] є першочерговим завданням. Адже з часу свого заснування (1961 р.) навчання та виховання у закладі було зорієнтовано на дітей з особливими освітніми потребами (діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, діти з порушеннями соматичного здоров'я), протягом останніх 10 років, враховуючи екологічну ситуацію в Україні, особливо в Запорізькій області, заклад охопив навчанням дітей із хронічними неспецифічними захворюваннями органів дихання. Враховуючи особливі освітні потреби вихованців закладу, пов'язані з їх соматичним здоров'ям та психоемоційним станом, а також наскрізність освітнього процесу, починаючи з дошкільного відділення і до старшої школи, запровадження інноваційних здоров'язбережувальних освітніх технологій, положень здоров'язбережувальної педагогіки стало пріоритетом діяльності педагогічного колективу Матвіївської ЗОШ-і.

Отже, розбудова освітнього процесу закладу загальної середньої освіти за принципами здоров'язбережувальної педагогіки, концепцією європейської школи сприяння здоров'я в умовах воєнного стану в прифронтовому регіоні України з урахуванням унікального багаторічного досвіду інноваційної діяльності Матвіївської ЗОШ-і дає змогу вирішити такі **суперечності**:

1) між нормативними вимогами щодо побудови безпечного та здорового освітнього середовища у новій українській школі для забезпечення прав дітей на освіту, охорону здоров'я, створення умов для надання учням якісних освітніх та медичних послуг (Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі [3])

та гострою потребою закладу освіти у розробці і реалізації моделі такого освітнього середовища в умовах воєнного стану в прифронтовому регіоні України;

2) між наявністю і доступністю багатьох методів розвитку життєстійкості учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану та відсутністю цілісної системи організаційно-управлінських, навчально-виховних, медичних та соціально-психологічних заходів, що у своїй єдності забезпечують підтримку благополуччя дітей і педагогів у закладі освіти на всіх його освітніх рівнях (з дошкільного до рівня старшої школи);

3) між усвідомленістю сучасною науковою й освітянською спільнотою специфіки реагування дітьми із порушеннями соматичного здоров'я на надзвичайні умови сьогодення життя в реаліях прифронтового регіону України [1, 2, 6, 7] та відсутністю узагальненого досвіду підтримки таких дітей в освітньому процесі, сприянню їх благополуччя.

Саме тому проблемною темою розробки є досвід інноваційної діяльності Матвіївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I-III ступенів з розбудови Школи сприяння благополуччю.

Теоретичними засадами інноваційної розробки є нормативно-правові документи, а саме: Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Указ Президента «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року та ін.; *загальнонаукові та спеціально-наукові концепції*: концепція сталого розвитку, концепція сприяння покращенню здоров'я, положення педагогіки здоров'я та здоров'язбережувальних освітніх технологій (А. Гладуш [4] та ін.), системно-рівневий підхід до здоров'я людини (Н. Зимівець та ін.); сутності благополуччя людини (Ю. Швалб [8], Р. Додж, А. Дейлі, Дж. Хайтон і

Л. Сандерс та ін.); а також *принципи ноосферної освіти* (В. Вернадський та ін.) та *діяльнісного підходу в освіті* (the LEGO Foundation).

Метою дослідження є розробка та реалізація моделі функціонування закладу загальної середньої освіти (далі – заклад ЗСО) в умовах воєнного стану прифронтового регіону України із забезпечення цілісної системи сприяння благополуччю учасників освітнього процесу.

Завдання дослідження:

1) здійснити аналіз науково-теоретичних основ та успішних практик розбудови безпечного освітнього середовища задля підтримки благополуччя учасників освітнього процесу;

2) ґрунтуючись на індивідуальних освітніх потребах вихованців та їх сімей, зокрема в умовах прифронтового регіону України, розробити та запровадити у закладі освіти модель Школи сприяння благополуччю;

3) визначити ефективність розробленої та реалізованої моделі Школи сприяння благополуччю.

Об’єктом дослідження є освітній процес закладу ЗСО в умовах викликів повномасштабної агресії російської федерації проти України.

Предметом дослідження є освітнє середовище ЗСО за моделлю Школи сприяння благополуччю.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що забезпечення якості освітнього процесу у закладі ЗСО в умовах воєнного стану в прифронтовому регіоні України залежить від розбудови безпечного освітнього середовища за принципами здоров’язбережувальної педагогіки, концепцій сприяння покращенню здоров’я та європейської школи за моделлю Школи сприяння благополуччю.

Наукова новизна та теоретичне значення інноваційної розробки полягає в тому, що розроблено та реалізовано модель Школи сприяння благополуччю - розбудови безпечного освітнього середовища за принципами здоров’язбережувальної педагогіки, концепцій сприяння покращенню здоров’я та європейської школи.

Значущість інноваційної розробки зумовлена зверненням не лише до теоретичних аспектів поставлених проблем, а й узагальненням досвіду роботи Матвіївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I-III ступенів, його педагогічного колективу, що дає змогу зробити конкретний висновок та запропонувати реальні рекомендації із системного вирішення означеної проблеми з науково-методичним обґрунтуванням її результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблена та реалізована модель може бути запроваджена в закладах ЗСО з метою сприяння благополуччю учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану прифронтового регіону України.

Тривалість реалізації інноваційної розробки з розбудови Школи сприяння благополуччю: від запровадження дистанційного навчання внаслідок пандемії COVID-19 в 2019-2020 н.р. до сьогодні з перспективою подальшої реалізації.

Характеристика інноваційної розробки

Для комунального закладу «Матвіївська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів» Запорізької обласної ради, що знаходиться у с. Матвіївка Запорізького району Запорізької області, запровадження системних заходів із розбудови освітнього середовища на засадах здоров'язбережувальної педагогіки є, у певному смислі, традиційним, систематичним, неперервним, що зумовлено особливими освітніми потребами вихованців та їх батьків, кадровим потенціалом та матеріальними ресурсами закладу. Здоров'язбережувальна складова освітнього процесу у Матвіївській ЗОШ-і з початку свого заснування є системоутворювальною.

У закладі створені умови для медичного обслуговування вихованців та розвитку їх фізичного здоров'я завдяки таким складовим:

- функціонуванню медичного відділення, фахівцями якого є лікар, медична сестра, масажист, інструктор ЛФК;
- здійсненню постійного моніторингу стану здоров'я (двічі на рік проводиться поглиблений медичний огляд дітей спеціалістами ЗОДКЛ та

Вільнянської ЦРКЛ, за результатами якого лікар закладу визначає групу здоров'я дитини, рівень її фізичного розвитку, фізкультурну групу, складає план індивідуального диспансерного спостереження на рік);

- здійсненню лікувально-профілактичних заходів, медичного супроводу вихованців-дітей із соматичними захворюваннями завдяки таким методам: електролікуванню, світлолікуванню, рефлексотерапії, фітотерапії, інгаляційної терапії, кліматолікуванню, синглетно-кисневої терапії, ЛФК, дихальної гімнастики, йоги, степ-аеробіки та ін.;

- розбудови системи здорового харчування, формуванню культури харчування та правильних харчових звичок.

Проте з початку 2020 року, часу розповсюдження пандемії COVID-19, з періоду запровадження дистанційної освіти та безпосередньо широкомасштабного вторгнення російської федерації на територію України, прифронтовій специфіці функціонування закладу, виникла гостра потреба у переосмисленні традиційних підходів до організації освітнього процесу, створенні і реалізації у Матвіївській ЗОШ-і моделі *Школи сприяння благополуччю*.

Грунтуючись на загальноприйнятому розумінні сутності поняття «здоров'я» (за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я), а саме, «здоров'я – це динамічний стан повного фізичного, психічного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і ушкоджень» [5], а також таких сучасних наукових положень, а саме: «здоров'я – рівновага (баланс) необхідності та достатності задоволення потреб кожної людини при пріоритетному збереженні здоров'я всього людства»; здоров'я «управляється самою людиною незалежно від того, усвідомлює вона це чи ні, а відтак, відповідальність за управління несе вона сама»; «управління здоров'ям – усвідомлена діяльність людини, що вимагає організації освітнього процесу для досягнення благополуччя в усіх складових здоров'я, навчання здоров'ю протягом життя» [4]; універсальною формулою здоров'я є цілісність усіх його сфер та компетентність і відповідальність людини як свідомий та

цілеспрямований процес розкриття і реалізації її потенціалу, творення власної системи життєдіяльності,

благополуччя визначається як стан рівноваги (балансу) вимог/викликів життєдіяльності людини та її ресурсів (можливостей), система з 6 складових: фізичне благополуччя, когнітивне благополуччя, емоційне благополуччя, соціальне благополуччя, духовне та культурне благополуччя.

Згідно із вимогами вітчизняних нормативно-правових документів у сфері освіти, зокрема Базового стандарту дошкільної освіти, Концепції Нової української школи та ін., а також міжнародних концепцій сприяння покращенню здоров'я та європейських шкіл сприяння здоров'ю, враховуючи особливості функціонування закладу в умовах сьогодення, була розроблена модель Школи сприяння благополуччю Матвіївській ЗОШ-І (рис. 1).

Рис. 1. Модель Школи сприяння благополуччю Матвіївської ЗОШ-І

Провідною ідеєю *Школи сприяння благополуччю* Матвіївській ЗОШ-і є така організація освітнього процесу закладу на всіх рівнях його функціонування (від дошкільної і початкової до базової середньої освіти), що одночасно із забезпеченням якості освіти, вирішенням ключових освітніх завдань, забезпечує підтримку благополуччя вихованців і педагогів у єдності всіх його складових в умовах глобальних викликів сьогодення (рис. 2).

Рис. 2. Інтернет-сторінка на сайті Матвіївської ЗОШ-і

Розробка та реалізація моделі базувалась на таких принципах, як: *управлінський супровід*; *науковість* (наукова обґрунтованість); *наскрізність* (всебічність та різномодальність заходів на всіх рівнях освіти в закладі); *комплексність та цілісність* сприяння благополуччю у єдності всіх його складових; *системність і систематичність спільних дій*; *соціальне партнерство* (взаємодія з батьками вихованців, їх включеність в освітній процес, а також взаємодія із громадою); *єдність, практичність і дієвість положень інтегрованого, діяльнісного, особистісного та середовищного підходів*; *активізація особистісного потенціалу учасників освітнього процесу, їх агентність*.

Реалізація моделі в освітньому процесі Матвіївської ЗОШ-і відбувається за такими етапами: *організаційно-установчим, змістово-технологічним та узагальнювально-прогностичним*.

Отже, *організаційно-установчий етап* передбачав здійснення заходів організаційно-управлінського і методичного характеру:

- *по-перше*, внесення змін до нормативних документів закладу: Стратегії розвитку закладу на 2023-2028 рр., річних планів роботи закладу,

освітніх програм, планів роботи методичних об'єднань, служб на 2022-2023 н.р. та ін.).

Серед головних завдань діяльності закладу визначені:

1) відновлення і зміцнення здоров'я дітей у поєднанні із загальноосвітньою підготовкою, надання їм кваліфікованої медико-психолого-педагогічної допомоги, сприяння їх благополуччю;

2) створення умов для формування соціально-адаптивної та соціально-продуктивної особистості;

3) розробка та втілення у практику інноваційного змісту, форм та методик освітнього й лікувально-реабілітаційного процесу;

4) створення безпечних умов навчання, формування здорового способу життя;

5) здійснення системного кваліфікованого психолого-медико-педагогічного супроводу з урахуванням стану здоров'я, особливостей фізичного розвитку вихованців;

6) забезпечення соціального захисту, медико-психолого-педагогічної реабілітації та соціальної адаптації вихованців;

7) здійснення соціально-педагогічного патронату: надання психолого-педагогічної допомоги батькам (особам, які їх замінюють) з метою забезпечення їх активної участі в комплексній освітній і корекційно-розвитковій роботі;

- *по-друге*, підготовка педагогів дошкільного відділення та початкової і базової школи, а також фахівців психологічної і медичної служби до діяльності зі сприяння благополуччю вихованців, а також підтримки власного благополуччя в умовах життєдіяльності прифронтового регіону.

Так, протягом 2022-2023 н.р. та I півріччя 2023-2024 н.р. у партнерстві з КЗ «ЗОШПО» ЗОР, ЗДФМУ та ін. педагоги Матвіївської ЗОСШ-і взяли участь у більш ніж 30 науково-методичних і навчально-методичних заходах (тренінгах, спецкурсах та ін.), спрямованих на розвиток їх здоров'язбережувальної, психологічної, емоційно-етичної, інклюзивної та

рефлексивної компетентності загалом, а також розвиток власної стресостійкості та формування вмінь із підтримки благополуччя дітей в умовах воєнного стану зокрема, а саме:

- курси з домедичної допомоги при міжкафедральному тренінговому центрі Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, а також курси з мінної безпеки Асоціації саперів України «Навчання з попередження ризиків, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами», курси з цивільної оборони за ініціативи громадської організації «Вільнянська міська спілка ветеранів АТО (ООС)» для населення Вільнянського району та ін. (рис. 3);

Рис. 3. Підвищення кваліфікації педагогів Матвіївської ЗОШ-і з домедичної підготовки

- тренінгові курси: «Психогігієна та підтримка стресостійкості у професійній діяльності педагога», «Школа стійкості», «Базова психологічна допомога в умовах війни», «Сміливі навчати», «Життєстійкість молоді в умовах кризи», «Безпечне онлайн-середовище у закладі освіти», «Центр захищеності в Інтернеті», «Стоп секстинг», «Психологічна підтримка дітей та дорослих в умовах війни: робота зі стресом», «Небайдужі: базові емоційні потреби та соціальна взаємодія», «Я і якісне та цілісне навчання. Соціально-емоційне навчання і психосоціальна підтримка», «Основи здорового харчування для учнів 1-4 класів», «Протидія та попередження булінгу в закладах освіти», «Емоційна стійкість вчителя як запорука надання ефективної психологічної підтримки учням» (рис. 4);

Рис. 4. Підвищення кваліфікації педагогів Матвіївської ЗОШ-і на внутрішньо шкільних тренінгах обміну досвідом

- вебінари, майстер-класи, мітапи: «Формування здоров'язберезувальної компетентності педагога: від депресивного стану до психічного здоров'я», «Навігатор здоров'я – 2025» «Збереження психологічного здоров'я суб'єктів освітнього процесу в умовах змін», «Школа без булінгу: нездійснена мрія чи реальна можливість?» та ін.;

- внутрішньошкільні тренінги з обміну досвідом впровадження здоров'язберезувальних освітніх технологій, педагогічні майстерні та марафони ідей, зокрема за участю фахівців медичного блоку закладу.

- *по-третє*, здійснення моніторингу стану благополуччя вихованців за всіма його складовими, а також самооцінки педагогами власного благополуччя.

Стан фізичного благополуччя вихованців визначався фахівцями медичної служби, психологічного (когнітивного, емоційного, духовного) і соціального та культурного благополуччя – фахівцями психологічної служби, а також за деякими критеріями – педагогами закладу. До діагностики стану благополуччя вихованців також залучались батьки, які виконували роль експертів.

Змістово-технологічний етап спрямований на здійснення комплексу заходів щодо:

1) матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, розбудови предметного простору задля підтримки благополуччя дітей та дорослих.

Для зниження стресу - врегулювання емоцій, зняття напруження, підтримки ресурсності вихованців та педагогів в укритті Матвіївської ЗОСШ - і була створена **м'яка кімната** (рис. 5). Під час

повітряних тривог діти та педагоги мають можливість повзаємодіяти з м'якими іграшками, зробити релаксаційні

Рис. 5. М'яка кімната в укритті Матвіївської ЗОСШ-і

вправи, а також малювати, фантазувати, спілкуватись або усамотнитись та відпочити.

На пришкільній території Матвіївської ЗОСШ-і для сприяння благополуччю дітей та педагогів був створений *сенсорний ресурсний сад* – особливий інтерактивний простір із рослин та природних матеріалів, що забезпечує гармонізацію їх психоемоційного стану, стимулювання позитивних емоцій, розвиток сприйняття і сприймання, зниження стресових реакцій, духовне збагачення та ін. Схема сенсорного ресурсного саду Матвіївської ЗОСШ-і подана на рис. 6, де синьою стрілкою помічено шлях під час заняття, червоним кольором – квіткові сади (розарій, сад лілійників, лавандарій та ін.), зеленим – сад з різноманітними деревами, жовтим – майданчик із доріжками з гальки, плитки та яма з піском.

Рис. 7. Сенсорний ресурсний сад Матвіївської ЗОСШ-і у різні пори року

Рис. 6. Схема сенсорного ресурсного саду Матвіївської ЗОСШ-і

Зважаючи на змішаний формат освітнього процесу у 1 семестрі 2023-2024 н.р. сенсорний ресурсний сад надав можливість розвинути стресостійкість вихованців і педагогів закладу завдяки практикуванням із техніками:

- *кольоротерапії, кольоропедагогіки* (сприйняття квітів, листя дерев та кущів різних кольорів для зняття психоемоційного напруження, відновлення працездатності та ін.),

- *звукотерапії* (сприйняття звуків природи: співання пташок, шелестіння листя, коливання злаків, музики вітру та ін.);

- *ароматерапії* (вдихання ароматів квітів, скошеної трави тощо),

- *тактильної стимуляції* (дотик до рослин руками - гладкого листя, шорсткої кори, м'ясистих, об'ємних

сукулентів або хвої ялівців, а також ногами – босоніж газоном, доріжками з галькою, відсипаною різними фракціями, дерев'яними брусами або тріскою) (рис. 7)).

2) наскрізного і системного спрямування навчального і виховного процесу на підтримку благополуччя дітей:

А) у дошкільному відділенні: застосування в ігровій діяльності дітей та на заняттях:

- ⇒ *техніки дудлінгу* (спосіб створення простих форм і фігур, наприклад, точки, кола, зігнуті лінії);
- ⇒ *арт-термомозаїки*;
- ⇒ *фуд-арт терапії* (використання потенціалу впливу їжі на задоволення базових потреб, зниження психоемоційного напруження дитини та пошук ресурсу, а також розвиток мислення, уваги, дрібної моторики, креативності через поєднання кулінарії та художньої творчості);
- ⇒ *нейробіки, брейнфітнесу* (комплексу вправ, що спрямований на підвищення енергії, удосконалення пам'яті та покращення працездатності мозку);
- ⇒ *казкотерапії* (застосування казкової форми для психоемоційної підтримки дітей, розвитку їх вмінь долати стрес - формування конструктивних поведінкових стратегій подолання стресу, умінь саморегуляції, розвиток їх творчих здібностей тощо);
- ⇒ методу пісочної гри та лялькотерапії;
- ⇒ *аромо- та фітотерапії*;

Б) у початковій, базовій і старшій школі:

застосування у навчальному і виховному процесі таких методів:

- ⇒ *кольоропедагогіки і хромотерапії* (використання в навчальному процесі різноманітних творчих і рухливих вправ із кольорами для підтримки фізичного і емоційного благополуччя, наприклад, малювання емоцій);
- ⇒ *смайл-перерв* (використання на уроках хвилинок сміху для психологічного розслаблення, позитивного налаштування, підняття настрою за допомогою смішних фраз, історій, картинок тощо);

⇒ *музикотерапії* (використання в навчальному процесі методів прослуховування музичних фрагментів, співу, а також малювання під музику, музичної ігрової діяльності, музичної пластичної драматизації та ін.);

3) наскрізного і системного запровадження фізкультхвилин на уроках і заняттях, рухливих ігор, динамічних пауз (фізкультпауз), фізкульттаймінгу;

4) упровадження новітніх підходів до викладання фізичної культури та основ здоров'я, розбудова цілісної системи сприяння благополуччю дітей та педагогів засобами спортивної діяльності, у тому числі:

- активній участі у різноманітних заходах, зокрема програми Президента України «Здорова Україна», Європейського дня шкільного спорту, Всесвітнього дня здоров'я, Всесвітнього дня руху, Тижня руху (MOVE Week), «Будь активним!/#BEACTIVE» (URL: <https://youtu.be/biBaYPVmkDw>), спортивні заходи у межах Всеукраїнського Олімпійського уроку та Олімпійського тижня до Дня фізичної культури та спорту, фестиваль «Назустріч Успіху» Всеукраїнського проекту «Єдина Україна», Всеукраїнський проект «Пліч - о - пліч зі спортом», Всесвітній навчальний проєкт «Дитяча легка атлетика ІААФ» та ін. (рис. 8);

5) наскрізного і системного запровадження лікувально-фізичної культури (ЛФК) за розробленими авторськими програмами «Дихаємо правильно - про здоров'я дбаємо», «Степ-аеробіка», «Профілактика плоскостопості», «Теренкур» та ін.;

6) системної роботи психологічної служби закладу, спрямованої на підтримку психосоціального благополуччя вихованців та педагогів Матвіївської ЗОСШ-і.

Рис. 8. Сприяння розвитку фізичного здоров'я вихованців Матвіївської ЗОСШ-і на навчальних заняттях

Ефективність розбудови Школи сприяння благополуччю забезпечується **партнерською взаємодією педагогічної, батьківської спільноти та вихованців закладу**, яка виявляється у таких діях:

- спільній, командній участі батьків та громади в освітніх заходах: залученості батьків до навчального процесу, а також різноманітних проєктів, марафонів, конкурсів, спрямованих на формування здорового способу життя, життєстійкості в умовах сьогодення;
- використання потенціалу громади шляхом започаткування і реалізації соціально-освітніх проєктів;
- спільне проведення освітніх заходів за участі педагогів, вихованців і батьків; поєднання потенціалу сім'ї, родини та закладу освіти (рис. 9).

Узагальнювально-прогностичний етап спрямований на здійснення аналізу результатів розбудови Школи сприяння благополуччю та подальше планування і коригування відповідних заходів, адже функціонування інноваційного проєкту і надалі продовжуватиметься.

Ефективність заходів із розбудови Школи сприяння благополуччю визначається за декількома критеріями:

1) *забезпечення обов'язкової загальної середньої освіти, охоплення навчанням, збереження контингенту в реаліях війни.*

Рис. 9. Спільна участь дітей, батьків та педагогів Матвіївської ЗОСШ-і в спортивних заходах

Так, на початок 2022-2023 навчального року у закладі навчалось 240 вихованців, на кінець – 239 дітей; на початок 2023-2024 н.р. – 246 вихованців, на початок II семестру – 247 дітей. Це свідчить про *збереженість, стабільність контингенту вихованців та довіру їх батьків до якості*

освітнього процесу в Матвіївській ЗОСШ-і попри прифронтові умови її функціонування (рис. 10).

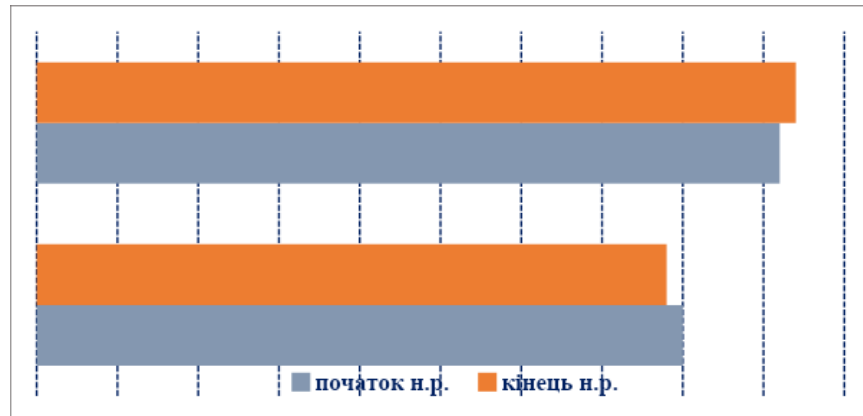

Рис. 10. Динаміка контингенту Матвіївської ЗОСШ-і протягом 2022-2024 н.р.

Крім того, для рівного доступу до якісної освіти в прифронтових умовах у закладі започатковано сімейну форму навчання – особливого способу організації батьками освітнього процесу їх дітей для здобуття дошкільної, повної загальної середньої формальної відповідно до чинного законодавства; здійснюється організаційний та психолого-педагогічний супровід навчання дітей за сімейною формою;

2) *підготовленість педагогічних працівників, фахівців медичної та психологічної служб закладу до підтримки благополуччя вихованців* в умовах сьогодення: станом на 01.09.2023 всі 100% педагогічних і медичних працівників закладу підвищили свою кваліфікацію щодо сприяння благополуччю вихованців у освітньому процесі, а також підтримки власного благополуччя в умовах викликів сьогодення;

3) *стан здоров'я вихованців* у показниках їх фізичного, психічного, духовного і соціального благополуччя. За результатами проведених моніторингів стану здоров'я дітей, які здійснювались фахівцями медичної та психологічної служб, а також результатами опитувань учнів, отримані дані, що свідчать про позитивну динаміку всіх сфер благополуччя вихованців (у порівнянні з початком війни) (рис. 11):

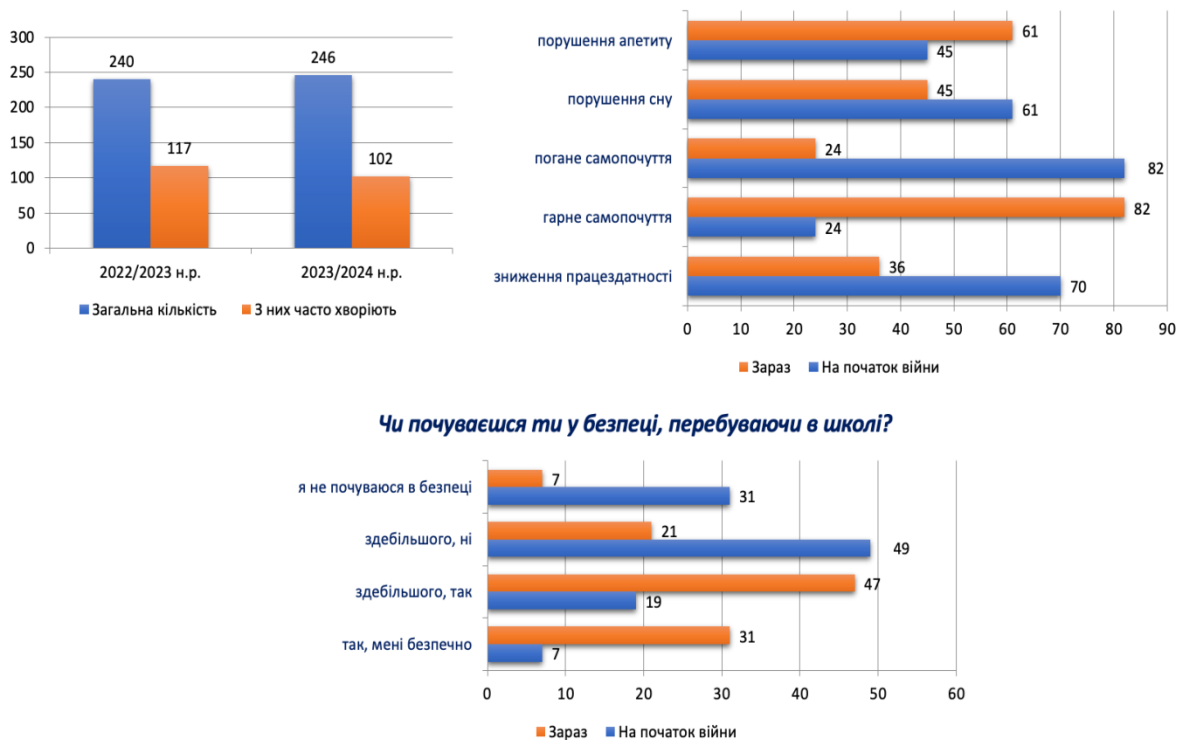

Рис. 11. Динаміка показників стану здоров'я вихованців Матвіївської ЗОСШ-і (у порівнянні 2022 та 2024 рр.)

4) *розвиток партнерських стосунків, взаємодії з сім'ями вихованців, громадою*, що визначається збільшенням кількості спільних освітніх і соціальних проєктів, скоординованих дій із розбудови безпечного освітнього середовища у закладі та громаді.

Отже, досвід діяльності Матвіївської ЗОСШ-і з розробки та реалізації санаторного закладу загальної середньої освіти, дають підстави зробити такі **ВИСНОВКИ**.

По-перше, розбудова освітнього середовища у закладі ЗСО в умовах сьогодення має відбуватись за принципами здоров'язбережувальної педагогіки, концепцій сприяння покращенню здоров'я та європейської школи з урахуванням індивідуальних освітніх потреб вихованців та їх сімей, зокрема в умовах прифронтового регіону України.

По-друге, реалізація моделі Школи сприяння благополуччю у закладі ЗСО має запроваджуватись таким чином:

- базуватись на принципах управлінського супроводу, науковості, наскрізності, комплексності та цілісності сприяння благополуччю у єдності всіх його складових, системності і систематичності спільних дій, соціального партнерства, єдності, практичності і дієвості положень інтегрованого, діяльнісного, особистісного та середовищного підходів, а також активізації особистісного потенціалу учасників освітнього процесу, їх агентності;

- здійснюватися поетапно в єдності заходів:

- 1) організаційно-управлінського і методичного супроводу, цілеспрямованої професійної підготовки фахівців;
- 2) матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, розбудови особливого просторово-предметного простору;
- 3) наскрізного і системного спрямування навчального і виховного процесу на підтримку благополуччя дітей;
- 4) запровадження фізкультхвилинок на уроках і заняттях, рухливих ігор, динамічних пауз (фізкультпауз), фізкульттаймінгу;
- 5) запровадження новітніх підходів до викладання фізичної культури та основ здоров'я;
- 6) запровадження лікувально-фізичної культури;
- 7) проведення системної роботи психологічної служби закладу.

По-третьє, порівняльний аналіз показників благополуччя вихованців та педагогів на початку 2022 р. із теперішнім станом засвідчив про ефективність розробленої та реалізованої моделі Школи сприяння благополуччю.

Перспективність подальшої роботи полягає в подальшій системній розбудові Школи сприяння благополуччю Матвіївської ЗОСШ-і, а також презентації досвіду на регіональному, всеукраїнському і міжнародному рівнях.

Список використаних джерел

1. Кокун О. М., Мельничук Т. І. Резилієнс-довідник: практичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2023. 25 с.
2. Міжвідомчий постійний комітет (МПК): Мінімальний пакет послуг із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, МПК, Женева, 2022.
URL:
<https://www.mhpssmsp.org/sites/default/files/2023-07/IASC%20MHPSS%20Minimum%20Service%20Package%20%28Ukrainian.%29.pdf>
3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
4. Педагогіка здоров'я як основа розвитку потенціалу особистості / В.А. Гладуш та ін. Дніпро: ЛПРА, 2020. 84 с.
5. Преамбула до Конституції Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/health>
6. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 149 с.
7. Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І.О. Корнієнко, та ін. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 111 с.
8. Швалб Ю. Благополуччя як ідея та принцип організації життєдіяльності. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Т. 7. Вип. 48. С. 258-269.
9. Cedos «Війна та освіта. Як рік повномасштабного вторгнення вплинув на українські школи». URL:
https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/ua-saved_overview-report-2022-web.pdf

10. European Standarts and Indicators for Health Promoting Schools. URL: <https://www.schoolsforhealth.org/>
11. GoGlobal «Реальність освітян у воєнних умовах». URL: https://globaloffice.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/Realnist_osvityan_u_vijskovi_h_umovah_.pdf

